

Oulun kaupungin ohjeistus sähköisten potkulautojen operoinnille

Taustaa

Sähköpotkulaudat ovat yleistyneet eurooppalaisissa kaupungeissa viime vuosien aikana merkittävästi. Sähköpotkulautoja käytetään etenkin lyhyillä matkoilla jalankulun sijaan, pidemmille matkoille ne ovat tyypillisesti käyttäjälleen liian kalliita, koska laudoilla liikkuminen on minuuttiveloitteista. Sähköpotkulautojen käyttäjien ohjeistus ja kaupungin luomat säännöt ovat perusedellytys toimivalle ja mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttavalle järjestelmälle.

Oulun kaupunkia ovat lähestyneet useat eri sähköpotkulautoja palveluna tarjoavat yritykset. Yritykset haluaisivat tarjota kaupunkilaisille palvelujaan markkinaehtoisesti ja ilman kaupungin tukea tai muuta osallistumista, mutta yritykset haluaisivat kaupungin määrittelevän pelisäännöt ja alueet missä sähköpotkulaudoilla on luvallista liikkua ja mihin sähköpotkulautoja on luvallista pysäköidä.

Tieliikennealain mukaan sähköpotkulauta rinnastetaan polkupyörään joten sähköpotkulaudan paikka liikenteessä on sama kuin polkupyörälläkin: pyörätiellä, pyöräkaistalla tai ajoradalla. Jalkakäytävillä sähköpotkulaudoilla ei saa liikkua. Liikkumisessa noudatetaan polkupyörän liikennesääntöjä. Sähköpotkulautojen suurin sallittu nopeus on 25 km/h. Yli 15 km/h kulkevat sähköpotkulaudat on varustettava äänimerkinantolaitteella, etu- ja takavalolla sekä heijastimilla.

Markkinaehtoinen sähköpotkulautaoperaattori (myöhemmin ”operaattori”) vastaa palvelun järjestämisestä, potkulautojen huollosta, siirtelystä, asiakaspalvelusta sekä siitä, että pysäköidyt potkulaudat eivät aiheuta häiriötä muille liikkujille tai katujen kunnossapidolle. Operaattori vastaa siitä, että kaupungin tässä ohjeessa määrittelemät ehdot toteutuvat.

Toiminnan käynnistäminen ja yhteistyö kaupungin kanssa

Toimintaa käynnistävän operaattorin tulee järjestää kaupungin kanssa aloitusneuvottelu, jossa katselmoidaan pelisäännöt ja sovitaan yhteistyön käytännöt. Operaattorin tulee järjestää kaupungin kanssa palaveri aina ennen uuden potkulautailukauden aloitusta, vähintään kerran vuodessa.

Toimintakausi

Sähköpotkulautojen toimintakausi tulee rajata 1.toukokuuta ja 31.lokakuuta väliselle ajalle talvikunnossapidon toimivuuden varmistamiseksi. Toimintakauden päätyttyä operaattorilla on viikko (7 vrk) aikaa kerätä pysäköidyt potkulaudat pois kaduilta. Talviaikaista potkulautojen käyttöä tai kadulla säilyttämistä ei sallita. Keväällä toiminta voidaan aloittaa vasta kun hiekanpoisto keskeisiltä kaupunkialueilta on valmistunut. Keliolosuhteista riippuen tämä voi tapahtua myös 1.toukokuuta jälkeen. Kaupunki ilmoittaa operaattoreille, kun hiekanpoisto on suoritettu ja toimintakauden voi aloittaa. Tätä ennen toimintaa ei saa aloittaa.

Ohje

9.6.2022

Toiminta-alue ja rajoitetut alueet

Oulun kaupunki ei aseta rajoituksia toiminta-alueen laajuuteen. Kuitenkin kaupunki haluaa asettaa nopeusrajoituksia kävelyintensivisille alueille sekä pysäköintirajoituksia niille alueille missä potkulaudoista saattaa aiheutua kunnossapidollista ongelmaa tai niille alueille missä esteetön liikkuminen pitää pystyä varmistamaan. Lisäksi kaupunki voi asettaa kokonaan kiellettyjä alueita, jonne potkulaudoilla ei saa ajaa. Kaikki rajoitukset tulee saattaa voimaan GPS-tekniikkaan perustuen. Kaupunki ylläpitää rajoitusaluekarttaa paikkatietomuodossa avoimessa rajapinnassa, jolloin kaikki operaattorit saavat käyttöönsä saman tiedon.

Nopeusrajoitetut alueet

Operaattorin tulee varmistaa, että kaupungin määrittämät nopeusrajoitetut alueet toteutuvat käytännössä ja että käyttäjät ovat tietoisia rajoitusalueista. Nopeusrajoituksen tulee perustua GPS-tekniikkaan ja sen tulee toimia luotettavasti. Nopeusrajoitetuilla alueilla potkulautojen tekninen nopeus tulee rajoittaa max 10km/h nopeuteen. Nopeusrajoituksen tulee olla poissulkeva eikä pelkästään ohjeellinen. Sähköpotkulautojen suurin sallittu nopeus on Suomen lainsäädännön mukaisesti 25km/h (poislukien erilliset nopeusrajoitetut alueet joissa nopeusrajoitus on 10km/h). Nopeusrajoitetut alueet tulee perustua kaupungin avoimesta rajapinnasta saatavaan rajoitusaluekarttaan.

Nopeusrajoitetut alueet on kuvattu liitteessä 1.

Pysäköintirajoitetut alueet

Liikenteen ja liikkumisen turvallisuuden sekä kunnossapidon toimivuuden vuoksi kaupunki haluaa rajoittaa alueita, joissa potkulautoja ei saa pysäköidä. Operaattorin tulee varmistaa, että kaupungin määrittämät pysäköintirajoitukset toteutuvat käytännössä ja että käyttäjät ovat tietoisia rajoitusalueista. Pysäköintirajoitusten tulee perustua GPS-tekniikkaan ja potkulautaa ei tule voida palauttaa pysäköintirajoitetuille alueille. Pysäköintirajoitusalueen tulee perustua kaupungin avoimesta rajapinnasta saatavaan rajoitusaluekarttaan.

Potkulautaa ei saa pysäköidä ajoradalle, jalkakäytävälle eikä pyörätielle siten, että pysäköinti voisi haitata muuta liikkumista ja liikennettä. Potkulautaa ei saa pysäköidä myöskään torille tai muulle katutilaan luettavalle aukiolle siten, että pysäköinti voisi haitata muuta liikkumista tai liikennettä.

Pysäköintirajoituksen tulee olla poissulkeva eikä pelkästään ohjeellinen.

Ajokieltoalueet

Liikkumisen turvallisuuden ja asumisen rauhallisuuden sekä tapahtumien järjestämisen vuoksi kaupunki haluaa rajoittaa alueita, joilla ei saa ajaa sähköpotkulaudalla ollenkaan. Operaattorin tulee rajoittaa kyseiset alueet GPS-tekniikkaan perustuen ja laudan avustus tulee katkaista alueelle saavuttaessa. Ajokieltoalueen tulee perustua kaupungin avoimesta rajapinnasta saatavaan rajoitusaluekarttaan.

Ilta- ja yöajan rajoitukset

Potkulautojen nopeudet tulee rajoittaa max 15km/h nopeuteen maanantaista sunnuntaihin klo 00-05.

Ohje

9.6.2022

Palautteiden käsittely

Operaattorilla tulee olla riittävä kyvykyys palautteiden käsittelyyn. Operaattorin on tarjottava asiakkailleen suomalainen puhelinnumero sekä sähköinen palautekanava. Palautekanavan tulee toimia normaalilla nettiselaimella ilman erikseen asennettavia sovelluksia. Operaattorin tulee viestinnässään ilmaista selkeästi se, että kaupunki ei ole palvelussa osallisena vaan toiminta perustuu markkinaehtoisuuteen. Operaattorin tulee selkeästi opastaa käyttäjiä jättämään palautteensa operaattorin palautekanavaan, ei kaupungin palautekanavaan.

Ongelmia aiheuttavien potkulautojen siirtäminen

Operaattorin tulee resursoida potkulautojen poiskerääminen ja siirtäminen sekä varastointitilat siten, että potkulautoista ei aiheudu vaaraa eivätkä ne vaikeuta liikumista tai muuta katutilan käyttöä. Operaattorin on seurattava pysäköityjen potkulautojen sijainteja ja reagoitava mahdollisimman nopeasti siirtämällä haittaa aiheuttavat potkulaudat turvallisempaan paikkaan.

Siirtoa vaativia tapauksia ovat mm:

- Operaattorin on siirrettävä potkulauta välittömästi, jos siitä aiheutuu vaaraa tai kohtuutonta haittaa muille liikkujille tai katujen kunnossapidolle
- Rikkinäisen tai häiritsevästi pysäköidyn potkulaudan tapauksessa operaattorin on siirrettävä potkulauta 2vrk kuluessa vian tai häiritsevyyden ilmoittamisesta tai havaitsemisesta.
- Jos potkulautojen kasautuminen estää jonkin alueen normaalia käyttöä (yleiset alueet eivät ole tarkoitettu ajoneuvojen tai liikumisvälineiden pitkäaikaista säilytystä varten
- Potkulautojen pysäköinti ei saa estää mahdollisten kaupunkipyörien pysäköintiä, käyttöönottoa tai palautusta
- Potkulautojen pysäköinti ei saa estää kaupunkilaisten omien pyörien pysäköintiä tai käyttöä.

Potkulautojen sijoittelu katualueella:

Operaattorit eivät saa sijoitella potkulautoja pelastusteilteille, pysäköinti- tai pysähtymiskieltoalueille, pyöräteille, jalkakäytävälle, torialueille.

Potkulautojen huoltoajoneuvot:

Potkulautojen huoltaminen (akkujen vaihto, potkulautojen huolto, pois kerättävät ja siirrettävät potkulaudat) moottoriajoneuvoilla tulee tapahtua tieliikennelain mukaisista pysäköintipaikoista. Tieliikennelaki ei salli moottoriajoneuvoa pysäytettävän tai moottoriajoneuvolla ajettavan jalkakäytävällä, pyörätiellä tai torialueella. Moottoriajoneuvot tulee pysäköidä huoltotoimenpiteitä varten lähtökohtaisesti aina ajoradalle.

Potkulaudan kuvaaminen palautettaessa

Operaattorin tulee asettaa voimaan pakollinen valokuvaaminen potkulautaa palautettaessa. Operaattorin tulee sanktioida käyttäjät jotka palauttavat potkulautansa selkeästi liikennettä haittaavalle tai kielletylle paikalle.

Ohje

9.6.2022

Hylätyt potkulaudat

Tarvittaessa potkulaudat jotka ovat olleet pitkään käyttämättömänä, voidaan katsoa hylätyksi ja siirtää kaupungin varastoon. Kaupungilla on tiettyjen edellytysten täytyessä oikeus siirtää potkulaudat varastoonsa ja periä siirto- ja varastointikustannukset potkulautojen omistajalta.

Potkulautoja koskevat identifiointivaatimukset

Potkulaudat tulee olla tunnistettavissa operaattorin/omistajan mukaan sekä yksilöitävissä ID-numerolla välinekohtaisesti. Potkulautojen tulee olla kulloinkin voimassa olevien säädösten ja asetusten mukaisia. Palautekanavat tulee olla merkittynä potkulautoihin, jotta myös muut kuin varsinaiset rekisteröityneet käyttäjät tietävät mihin raportoida ongelmista.

Vastuullisuus ja huolto

Operaattorin tulee esittää kaupungille luotettava selvitys potkulautojen elinkaaripestäistä (valmistus, operointi, käytöstä poisto). Potkulautojen tulee olla vastuullisesti tuotettuja ja niiden elinkaari käyttöönotosta käytöstä poistoon asti on oltava kuvattu ja mietitty vastuullisesti.

Operaattorin tulee kuvata, miten huolto aiotaan järjestää ja kuka siitä vastaa. Operaattori vastaa potkulautojen turvallisuudesta ja siitä, että ne ovat käyttökunnossa, ehjiä ja turvallisia käyttää. Operaattori vastaa toiminnan tarvitsemista vakuutuksista ja kertoo niistä myös käyttäjille.

Potkulautojen siirtelyyn ja huoltoon käytettyjä moottoriajoneuvoja ei saa pysäköidä jalkakäytävälle eikä pyörätielle vaan ainoastaan luvallisille pysäköintipaikoille.

Avoim data ja raportointi

Operaattorin käyttäjistä keräämää dataa on käsiteltävä lakien ja säädösten mukaisesti. Operaattorin on tutustuttava ja huomioitava Traficom in vaatimukset e.g. National Access Point-palvelusta (<https://www.traficom.fi/en/services/how-submit-your-transport-service-information-nap-service-catalog>)

Operaattorin toivotaan luovuttavan potkulautojen käytöstä kertyvää dataa kaupungin viranomaiskäyttöön liikennesuunnittelun edistämiseksi. Lisäksi operaattorin tulisi luovuttaa anonymisoitua dataa avoimena datana julkiseen käyttöön. Kaikki käyttäjiin liittyvä henkilökohtainen data pitää suojata ja prosessoida vallitsevan kansallisen ja EU-lainsäädännön mukaisesti.

Operaattorin on pidettävä kaupunki ajan tasalla potkulautojen toiminta-alueen muutoksista sekä käytössään olevien potkulautojen kokonaismäärästä sekä potkulautojen käyttömäärästä. Raportti tulee toimittaa kaupungille kerran kuukaudessa erikseen sovittavassa formaatissa.